

Sygn. akt IV KK 176/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Stanisław Zabłocki (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Tomasz Grzegorzczak

SSN Przemysław Kalinowski

SSN Jarosław Matras (sprawozdawca)

Protokolant Anna Janczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Mieczysława Tabora

w sprawie **R. C.**

skazanego z art. 148 § 1 kk i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 29 listopada 2012 r.,

kasacji, wniesionych przez Prokuratora Generalnego oraz obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 12 grudnia 2011 r.,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego

z dnia 17 lutego 2011 r.

I. uchyla zaskarżony wyrok w zakresie rozstrzygnięcia co do przestępstwa popełnionego w dniu 19 marca 1996 r. w K. (pkt I.2 wyroku) i sprawę w tej części przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu;

II. kasację obrońcy skazanego oddala, jako oczywiście bezzasadną;

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. R., Kancelaria Adwokacka, jako wyznaczonego z urzędu obrońcy skazanego, 738 zł (siedemset trzydzieści osiem) w tym 23 % należnego podatku VAT za sporządzenie i wniesienie kasacji oraz 738 zł (siedemset trzydzieści osiem) w tym 23 % należnego podatku VAT za obronę skazanego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym;

IV. zwalnia skazanego od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wobec tego, że kasacja obrońcy skazanego R. C. została oddalona jako oczywiście bezzasadna na rozprawie kasacyjnej, w której uczestniczył obrońca skazanego, uzasadnienie wyroku nie odnosi się do tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia, zgodnie z adnotacją zawartą w protokole rozprawy kasacyjnej (art. 535 § 3 k.p.k.).

Wyrokiem z dnia 17 lutego 2011 r., Sąd Okręgowy skazał oskarżonego R. C. za 13 przestępstw, w tym dwa przestępstwa zakwalifikowane z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., na łączną karę dożywotniego pozbawienia wolności (ust. XIV wyroku). Jednym z przestępstw był czyn polegający na tym, że w dniu 19 marca 1996 r., w K. oraz na trasie łączącej te miejscowości, wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami prawomocnie za ten czyn skazanymi, a także z osobą co do której wyłączono materiały do odrębnego postępowania, działając w celu przywłaszczenia mienia M. K., użył wobec niego przemocy polegającej na kopaniu oraz kilkakrotnym uderzaniu rękami po głowie i plecach, a następnie po wciągnięciu pokrzywdzonego siłą i wbrew jego woli do samochodu wywiózł go w ustronne miejsce - pozbawiając w ten sposób M. K. wolności - zabierając na jego szkodę torbę podróżną, szaszetkę, dowód osobisty, prawo jazdy i dowód rejestracyjny samochodu marki Fiat Cinquecento oraz pieniądze w kwocie 100.000 zł, a nadto na szkodę J. K. pieniądze w kwocie 30.000 zł (ust. V wyroku). Przestępstwo to zostało zakwalifikowane z art. 280 § 1 k.k. i art. 189 § 1 k.k. oraz art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., a na mocy art. 280 § 1 k.k., przy zastosowaniu art. 11 § 3 k.k. wymierzono oskarżonemu karę 6 (sześciu) lat pozbawienia wolności. W oparciu o przepis art. 46 § 1 k.k. Sąd Okręgowy orzekł wobec oskarżonego obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej tym przestępstwem – solidarnie z innymi wskazanymi osobami – poprzez uiszczenie na rzecz M. K. kwoty 100.000 zł, zaś na rzecz J. K. 30.000 zł.

Apelację od tego wyroku złożył obrońca oskarżonego, który zarzucił w niej wyrokowi obrazę przepisów postępowania karnego, która mogła mieć wpływ na treść wyroku a także błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, i domagał się uchylenia wyroku oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie, zmiany wyroku przez uniewinnienie oskarżonego od przypisanych mu czynów.

Po rozpoznaniu wniesionej apelacji wyrokiem z dnia 12 grudnia 2011 r. Sąd Apelacyjny:

I. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. uchylił orzeczenie o karze łącznej z ust. XIV,
2. uchylił ust. V wyroku dotyczący skazania R. C. za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k. oraz art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. dokonane w dniu 19 marca 1996 roku na szkodę M. K. oraz J. K. i na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 414 § 1 k.p.k. postępowanie w tej części umorzył, zaś kosztami jego dotyczącymi obciążył Skarb Państwa, jak również uchylił ust. XV wyroku dotyczący obowiązku naprawienia szkody na rzecz M. K. i J. K.,
3. na podstawie art. 85 k.k. i art. 88 k.k. biorąc za podstawę kary wymierzone za poszczególne przestępstwa orzekł oskarżonemu R. C. karę łączną dożywotniego pozbawienia wolności;

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy;

Kasację od tego wyroku, na niekorzyść R. C., w części uchylającej ust. V wyroku Sądu Okręgowego co do czynu popełnionego w dniu 19 marca 1996 r. i umarzającej postępowanie w tym zakresie oraz uchylającej obowiązek naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonych wniósł Prokurator Generalny. Zarzucając wyrokowi rażące i mające wpływ na treść wyroku naruszenie prawa materialnego, polegające na niesłusznym uznaniu, w oparciu o wadliwie przyjęte przepisy art. 101 § 1 pkt 3 k.k. w zw. z art. 102 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 3 sierpnia 2005 r., że karalność zarzucanego oskarżonemu R. C. czynu z art. 280 § 1 k.k. i art. 189 § 1 k.k. oraz art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. ustała w marcu 2011 r., co doprowadziło do bezzasadnego umorzenia postępowania karnego przeciwko oskarżonemu na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 414 § 1 k.p.k. i skutkowało także uchyleniem nałożonego obowiązku naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonych, wniósł o uchylenie

zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Kasację od tego wyroku w zakresie w jakim Sąd Apelacyjny utrzymał wyrok sądu I instancji w mocy, wywiódł także obrońca skazanego, zarzucając wyrokowi w tej części rażące naruszenie szeregu przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Wobec sposobu jej oddalenia brak jest powodów do opisywania zawartych w niej zarzutów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się zasadna. Ma rację skarżący, że sąd *ad quem* dopuścił się rażącego naruszenia prawa materialnego, tj. art. 101 § 1 pkt 3 k.k. w zw. z art. 102 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 2 sierpnia 2005 r. (w zarzucie błędnie wskazano, że chodzi o przepisy w brzmieniu obowiązującym do dnia 3 sierpnia, choć w uzasadnieniu kasacji datę obowiązywania ujęto poprawnie –str. 10 - uw. SN), a skutkiem tego naruszenia było niesłuszne umorzenie postępowania karnego co do czynu popełnionego w dniu 19 marca 1996 r. Trzeba przy tym stwierdzić, że oparcie się przez sąd odwoławczy na tych właśnie przepisach Kodeksu karnego było wynikiem niezastosowania przepisu art. 2 ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny (Dz. U. Nr 132, poz.1109), który to przepis nakazywał stosowanie do czynów popełnionych przed wejściem w życie tej ustawy, a więc popełnionych przed dniem 3 sierpnia 2005 r. (art. 3 tej ustawy w zw. z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych – Dz. U. z 2011 r., Nr 197, poz.1172 ze zm.) przepisów Kodeksu karnego o przedawnieniu w brzmieniu nadanym tą ustawą. Z uzasadnienia wyroku sądu II instancji wynika bowiem wprost, że tenże sąd świadomy skutków zastosowania tego przepisu dla określenia terminu przedawnienia karalności tego czynu, uznał, iż na przeszkodzie jego zastosowania stoi gwarancyjny charakter przepisu art. 4 § 1 k.k. (str. 112 - 113 uzasadnienia wyroku). Tak więc pierwotnym uchybieniem sądu II instancji, które doprowadziło następnie do niesłusznego, albowiem dokonanego z naruszeniem prawa materialnego, zastosowania wskazanych w kasacji przepisów Kodeksu karnego określających terminy przedawnienia karalności, była obraza art. 2 wskazanej ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r. polegająca na odmowie zastosowania tego przepisu. Wynika to wprost z treści uzasadnienia wyroku Sądu

Apelacyjnego, w którym to dokumencie procesowym Sąd ten wyraził przypuszczenie, że zastosowanie tych przepisów, które doprowadziły w konsekwencji do umorzenia postępowania w odniesieniu do przestępstwa opisanego w ust. V wyroku sądu I instancji, obyło się właśnie z obrazą przepisu art. 2 cyt. ustawy (str. 113). Do takiego wniosku doszedł po analizie wyroków Trybunału Konstytucyjnego zapadłych w sprawach o sygn. P 4/08 (wyrok z dnia 13 października 2009 r., OTK-A 2009/9/133) i P 32/06 (wyrok z dnia 15 października 2008 r., OTK-A 2008/8/138), jak również wyroków Sądu Najwyższego (V KK 112/08, OSNKW 2008/10/81; V KK 300/05, Lex nr 164314 oraz V KK 151/05, Prok. i Pr. 2006/2/3). Zapoznając się z tą argumentacją można odnieść wrażenie, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego nie były znane sądowi odwoławczemu w dacie orzekania, albowiem wówczas nie miałyby żadnych racji do odmowy zastosowania kwestionowanego przepisu, skoro jego zgodność z Konstytucją oraz z umowami międzynarodowymi była już zbadana przez Trybunał Konstytucyjny.

Pomimo tego, że w kasacji Prokuratora Generalnego nie wskazano w treści zarzutu wprost na naruszenie przepisu art. 2 ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r., a tylko na obrazę przepisów art. 101 § 1 pkt 3 k.k. oraz art. 102 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 2 sierpnia 2005 r., to jest oczywiste, iż także te przepisy – w konsekwencji – naruszono, a skutkiem tego uchybienia było niesłuszne umorzenie postępowania karnego. Skoro bowiem art. 2 cyt. ustawy jest zgodny zarówno z Konstytucją (wyrok TK w sprawie P 32/06; OTK-A 2008/8/138), jak też z umowami międzynarodowymi ratyfikowanymi przez Polskę (wyrok TK w sprawie P 4/08; OTK-A 2009/9/133), to brak jest jakichkolwiek prawnych podstaw do niestosowania się do normy w nim zawartej. Nie mógł nią być także art. 4 § 1 k.k., albowiem to właśnie na mocy art. 2 ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r. spod zasady *lex mitior agit* wyłączono regulację odnoszącą się do zmiany (wydłużenia) okresów przedawnienia karalności czynów zabronionych. Jest zatem oczywiste, że skoro do dnia 2 sierpnia 2005 r. nie nastąpiło przedawnienie karalności czynu popełnionego w dniu 19 marca 1996 r. (nie upłynęło 15 lat – art. 101 § 1 pkt 3 oraz art. 102 k.k.), to zgodnie z treścią obowiązujących od dnia 3 sierpnia 2005 r. art. 101 § 1 pkt 2a k.k. oraz art. 102 k.k. okres przedawnienia wynosi 25 lat od czasu jego popełnienia, a zatem przedawnienie karalności nastąpi dopiero w dniu 20 marca 2021 r.

Mając na względzie powyższe należało zaskarżony wyrok w zakresie rozstrzygnięcia co do czynu popełnionego w dniu 19 marca 1996 r., a opisanego w pkt I.2 wyroku Sądu Apelacyjnego uchylić i sprawę w tej części przekazać do ponownego rozpoznania temu sądowi w postępowaniu odwoławczym. Przy ponownym rozpoznaniu apelacji w zakresie tego czynu sąd ten będzie związany wyrażonym powyżej zapatrywaniem prawnym (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).

Z tych powodów orzeczono jak w wyroku.